

Концептуально-методологічні засади підвищення прозорості та інформативності фінансової звітності

Харламова О.В., Харківська національна академія міського господарства

Обліково-інформаційний та структурно-методичний процес формування фінансової звітності в Україні базується на Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, які розроблені у відповідності до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і звітності, хоча П(С)БО все ж таки не повністю охоплюють всі вимоги МСФЗ і МСБО щодо подання й розкриття інформації у фінансовій звітності. Фінансова звітність – це «обличчя» підприємства і, безумовно, керівництво бажає подати його в якнайкращому вигляді. Внаслідок цього виникає певний ступінь суб'єктивізму. Родючим підґрунтям такого суб'єктивізму є наявність певного набору альтернативних облікових рішень щодо оцінки активів і зобов'язань та можливість варіювати фінансовими результатами. Крім того, показники, які формуються на основі даних традиційного бухгалтерського обліку, в останні роки значною мірою втратили інформаційну місткість і цінність для прийняття управлінських рішень. Це призводить до того, що якість і корисність фінансової звітності у сьогоденному вигляді викликає обґрунтовані сумніви. Практика використання Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, засвідчили наявність багатьох недостатньо вивчених і неузгоджених питань щодо формування фінансової звітності. Тому існує об'єктивна необхідність дослідження фундаментальних основ формування фінансової звітності, перегляду застосовуваних облікових процедур і поглибленого вивчення міжнародного досвіду та його адаптації до національної практики складання та використання фінансової звітності.

Найбільш пріоритетною метою удосконалення обліково-інформаційного та структурно-методичного процесів формування фінансової звітності представляється поглиблення її інформативності для забезпечення високого рівня прозорості. Ключовими напрямками підвищення прозорості й інформативності фінансової звітності є перегляд концептуально-методологічних засад формування фінансової звітності.

Для досягнення зазначеної мети, тобто підвищення інформативності і прозорості фінансової звітності, представляється доцільним, перш за все визначитися з проблемами, які властиві існуючій фінансовій звітності. До таких проблем слід віднести:

- формат фінансової звітності, жорстка регламентація якої не надає можливості достовірно і в усіх суттєвих аспектах відображати активи, зобов'язання та капітал підприємства;
- недооцінена роль суттєвості фінансової інформації, що призводить загромождження фінансової звітності зайвою, тобто несуттєвою, інформацією, замість деталізації окремих статей;
- відсутність стандарту щодо формування облікової політики, що ускладнює процес створення цілісної системи обліку;

— обмежене застосування принципу превалювання сутності над формою, згідно якого бухгалтерський облік не є засобом формальної фіксації даних.

Вирішення зазначених проблем дозволить підвищити достовірність, прозорість та інформативність фінансової звітності, поліпшити розуміння й використання фінансової звітності різними користувачами й наблизити вітчизняний облік і фінансову звітність до вимог міжнародних стандартів.

Деформалізація фінансової звітності, обґрунтування рівня суттєвості, наявність стандарту щодо облікової політики та зважене застосування принципів складання звітності повинні стати тим міцним фундаментом, на якому можливо збудувати комплексну систему облікових процедур, що сприятимуть формуванню інформативної та прозорої фінансової звітності.